

УДК 657.47:67/68

ЛЕГКА ПРОМИСЛОВІСТЬ, МЕТОДИКА ОБЛІКУ ВИТРАТ

Головачко В. М., Шулевка О. Ю.
Мукачівський державний університет

У статті проаналізовано легку промисловість та її облік, вплив легкої промисловості на зайнятість населення, на прикладі швейної промисловості розглянуто теоретичні основи бухгалтерського та управлінського обліку в легкій промисловості, облік витрат на виробництві продукції та визначення собівартості, висвітлені питання удосконалення обліку і контролю витрат виробництва та реалізації продукції швейної промисловості.

Зміна економічної системи, що призвела до нових умов господарювання, вимагає переосмислення теоретичних і методичних підходів до управління підприємством, зокрема до бухгалтерського обліку, передусім, обліку витрат. Необхідність адаптації обліку витрат виробництва до сучасних умов господарської діяльності зумовила потребу в уточненні економічної сутності основних категорій.

Із введенням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків докорінно змінилися підходи до визнання витрат, розрахунку собівартості, які необхідно врахувати при побудові методики обліку в легкій промисловості, оскільки діюча методика бухгалтерського обліку витрат і калькулювання собівартості продукції не в повній мірі відповідає вимогам ринкової економіки. Недостатньо уваги в ній приділяється питанням автоматизації внутрішньогосподарського обліку, вибору оптимальних баз розподілу непрямих витрат, визначення і застосування методів обліку витрат, тощо. Вирішення зазначеного дасть змогу перейти на новий рівень побудови бухгалтерського обліку, підвищити його аналітичність та ефективність в управлінській діяльності швейних підприємств.

Важливість і недостатнє вивчення вищевикладених проблем, необхідність їх глибокого теоретичного дослідження і практичного обґрунтування для підприємств легкої промисловості України, визначили тему даної роботи.

Ключові слова: легка промисловість, підприємство, облік, методи обліку, витрати, зайнятість.

Постановка проблеми. Економіка країни в ринкових відносинах вимагає ефективне ведення господарства, активного й послідовного впровадження досягнень інформаційних технологій, всього нового і прогресивного. У цих умовах зростає роль бухгалтерського обліку, оскільки потрібно не тільки порівнювати здійснені витрати з отриманими доходами, але і вести активний пошук ефективного використання кожної вкладеної гривні у виробничо-комерційну та фінансову діяльність підприємств і організацій. Сучасний бухгалтерський облік займає одне з головних місць в системі управління підприємством, в тому числі легкою промисловістю. Він повинен відповідати вимогам міжнародних стандартів, задовольняти потреби зовнішніх і внутрішніх користувачів інформації, виявляти резерви підвищення ефективності виробництва.

Сучасний стан економіки нашої країни потребує докорінної зміни господарського механізму та створення якісно нової системи управління. Вирішити проблему ефективного розвитку та економічного росту підприємств України, зокрема у швейній галузі легкої промисловості, неможливо без удосконалення, насамперед, системи управління витратами та собівартістю продукції. В управлінні виробництвом важлива роль належить бухгалтерському обліку, значне місце в якому займає облік витрат та калькулювання собівартості продукції.

Аналіз останніх досліджень. Даною темою досліджень займалися в основному зарубіжні науковці, але й доробок вітчизняних вчених є значущий. Дослідженню теорії та практики обліку присвячені роботивчених-економістів: Бороненкової С.А., Горелік О.М., Івашкевича В.Б., Кондракова Н. П., Маркар'ян Е. А., Полозова А. М., та інші. Проблеми вдосконалення обліку та аналізу витрат постійно знаходяться в центрі уваги вчених, отримали досить повне відображення в спеціальній літературі. Серед зарубіжних відомі економісти, як: Алан Апчерч, Чарльз Хорнгрен, Джордж Фостер, ДатарШрикант та інші. Вони в своїх працях акцентують увагу на необхідності провадження управлінського обліку за принципом постійних і змінних витрат з метою отримання точних результатів.

Методологія досліджень. Методологічною інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали відкритих періодичних видань, ресурси Internet, законодавчі та нормативно-правові акти.

Мета статті. Метою дослідження є визначення тенденцій розвитку легкої промисловості, виявлення основних причин розглянутої динаміки, пошук шляхів покращення фінансового стану підприємств галузі та їх облік, розглянути наявні підходи в організації обліку.

Виклад основного матеріалу. Легка промисловість є однією з найважливіших серед галузей виробництва непродовольчих товарів. Продукція легкої промисловості йде на задоволення потреб населення, забезпечуючи його тканинами, одягом, взуттям та іншими предметами споживання, а також використовується в інших галузях промисловості у вигляді сировини і допоміжних матеріалів (у харчовій, машинобудуванні та ін.). Найбільш тісні зв'язки вона має із сільським господарством і хімічною промисловістю – основними постачальниками сировини для галузі, а також машинобудуванням.

Легка промисловість – це комплексна галузь, що включає майже 20 підгалузей, які можуть бути об'єднані в три групи:

1) текстильна, в тому числі, бавовняна, лляна, вовняна, шовкова, трикотажна. Сюди входить: первинна обробка льону, шерсті та ін., виробництво нетканих матеріалів, в'язання сіток, виробництво текстильної галантереї та ін.;

2) швейна;

3) шкіряно-взуттєва і хутрова.

Ефективність галузі залежить від багатьох економічних факторів та раціонального розміщення її підприємств. Для легкої промисловості характерна менш виражена, порівняно з іншими галузями, територіальна спеціалізація, бо практично в кожній області є ті чи інші її підприємства.

Фактори розміщення підприємств даного комплексу різноманітні, проте можна виділити головні:

– сировинний – той, що впливає на розміщення підприємств з первинної переробки сировини: наприклад, льонопереробні фабрики розміщені в районах вирощування льону, вовняноміючі підприємства – в районах вівчарства, підприємства з первинної обробки шкіри – біля м'ясокомбінатів;

– споживчий. Оскільки готова продукція деяких підгалузей легкої промисловості менш транспортабельна порівняно з напівфабрикатами. Наприклад, дешевше постачати пресований бавовник-сирець, ніж бавовняні тканини;

– трудових ресурсів – такий, що передбачає наявність професійно підготовлених трудових ресурсів, бо всі галузі легкої промисловості працездатні.

Історично склалось так, що в її галузях використовується переважно жіноча праця (до 90%). Причому більшість з них – це молоді жінки, яким рано чи пізно потрібно буде надавати декретні відпустки і виплачувати допомогу по догляду за дитиною. До 40% працівниць підприємств легкої промисловості перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю і пологами та по догляду за дитиною. Проте в регіонах необхідно враховувати можливість використання і жіночої, і чоловічої праці (тобто, розвивати легку промисловість у районах зосередження важкої індустрії і навпаки).

Нині на розміщення легкої промисловості великий вплив має науково-технічний процес. Це відбивається, перш за все, на концентрації текстильного виробництва, зміні його сировинної бази. Натуральні волокна поступово витісняються хімічними. Велика кількість тканин виробляється із сумішей натуральних і хімічних волокон.

Вовняне, бавовняне, шовкове, трикотажне виробництво орієнтується на сировину і споживача, взуттєве і швейне – на споживача, лляне – на сировину.

Легка промисловість -одна з провідних галузей у промисловості Закарпаття. В області зареєстровано понад 60 підприємств, які займаються виробництвом товарів легкої промисловості. За територіальним поділом вони в основному розташовані у містах Ужгороді, Мукачеві, Хусті та Виноградівському районі.

Галузь легкої промисловості є однією з найбільш трудомістких, оскільки виробництво швейної, трикотажної, взуттєвої продукції- не автоматизується в значній мірі, тому потребує залучення великої кількості трудових ресурсів. Про це також свідчать статистичні дані: якщо в обсязі реалізованої промислової продукції на легку промисловість припадає лише 4%, то за кількістю найманого персоналу ця галузь займає значно більшу частку- 19%.

У той час, як в економіці Закарпатської області та в промисловості зокрема спостерігається загальна тенденція до зниження чисельності зайнятого населення у легкій промисловості регіону, середня чисельність найманих працівників стабілізувалася за останні три роки. Це незначна частка по відношенню до економіки області (4-5%) , проте в промисловості вона тримається на високому рівні – 19- 20%.

Таблиця 1

Динаміка зайнятості у легкій промисловості Закарпатської області (2012- 2016 рр.)

Показник	2012	2013	2014	2015	2016
Зайнято у всіх галузях економіки, тис.осіб	204,9	211,5	202,6	201,1	194,7
Зайнято у промисловості, тис.осіб	50,8	49,7	43,5	44,5	44,4
Зайнято у легкій промисловості, тис.осіб	12,2	10,1	8,67	8,5	8,5
у % до загальної кількості зайнятого населення	5,95	4,78	4,28	4,23	4,37
у % до кількості зайнятого у промисловості населення	24,02	20,32	19,93	19,1	19,14

Важливим аспектом залучення персоналу підприємствами легкої промисловості є те, що на роботу приймаються особи без вищої освіти. Такі працівники в галузі становлять понад 70%. Як правило, для них проводиться навчання для підготовки до виконання необхідних робіт на виробництві. Це позитивно впливає на зайнятість населення.

Закарпатська область відома багатонаціональністю. Поряд з українцями на території області проживають угорці, румуни, словаки, цигани та ін., значна частина яких, живучи на прикордонних територіях, не володіє українською мовою. Легка промисловість забезпечує зайнятість серед людей різних національностей, незважаючи на мовні бар'єри, оскільки робітничі професії не потребують знання мов. Зазвичай керівництво цих підприємств залучає до підбору кадрів менеджерів, які володіють мовою національних меншин, тим самим усуваючи будь-які мовні бар'єри.

Проблема зайнятості сільського населення для Закарпаття залишається такою ж актуальною, як і для всієї України. Понад 20 підприємств галузі легкої промисловості розміщені в селах та селах міського типу (в основному, в Ужгородському, Берегівському, Іршавському, Тячівському та Хуському районах), забезпечуючи їх населення роботою. Також найбільші швейні підприємства області розміщені в Ужгороді та районних центрах, які забезпечують доставку працівників на роботу з найближчих сіл, що особливо позитивно впливає на мотивацію зайнятості.

Таким чином, позитивний вплив легкої промисловості на зайнятість населення проявляється через:

1. Залучення працівників без вищої освіти та проведення їх навчання.

2. Залучення представників національних меншин з усуненням мовних бар'єрів.
3. Забезпечення зайнятості сільського населення.

У зв'язку з цим виникає необхідність формування сприятливих умов для розвитку галузі в регіоні, адже легка промисловість має значний потенціал для формування стабільного попиту на робочу силу [2].

На прикладі швейної промисловості розглянемо теоретичні основи бухгалтерського та управлінського обліку в легкій промисловості.

Швейна промисловість - галузь легкої промисловості, що виробляє одяг та інші швейні вироби побутового та технічного призначення з тканин, трикотажних полотен, штучної та натуральної шкіри та хутра, нових конструкційних матеріалів, а також різноманітних оздоблювальних матеріалів і фурнітури [3].

Структура швейного підприємства включає в себе:

- матеріальний склад;
- виробничий цех;
- склад готових виробів;
- адміністративний офіс.

У виготовленні продукції виробництво поділяється на основне і допоміжне.

Основне виробництво призначене для виготовлення тієї продукції, для випуску якої створено підприємство. Ця продукція реалізується відповідно до укладених договорів.

Допоміжні виробництва створюються для обслуговування основного виробництва з метою безперебійного випуску готової продукції. До них відносяться: котельні, ремонтно-механічний цехи та ін.

Залежно від технології та організації виробництва на швейних підприємствах можуть застосовуватися попроцесний і позамовний методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції.

Попроцесний метод передбачає облік витрат на виробництво не тільки за видами продукції та статтями калькуляції, а й етапами. Під «етапом» розуміють сукупність технологічних операцій з вироблення проміжного продукту (напівфабрикату) або готової продукції (на останньому етапі).

Розрізняють безнапівфабрикатний і напівфабрикатний варіанти попроцесного методу обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції.

При першому варіанті обмежуються урахування витрат по кожному етапу. У бухгалтерських записах рух напівфабрикатів не відображається. Їхній рух від одного етапу до іншого бухгалтерія контролює за даними оперативного обліку руху напівфабрикатів у натуральному вираженні, який ведуть в цехах. Згідно з таким порядком обліку витрат собівартість напівфабрикатів після кожного етапу не визначають, а обчислюють лише собівартість готового продукту.

При другому варіанті рух напівфабрикатів із цеху в цех оформляють бухгалтерськими записами та калькулюють собівартість напівфабрикатів після кожного етапу, що дозволяє визначати собівартість напівфабрикатів на різних стадіях їх обробки і тим самим забезпечувати більш дієвий контроль над собівартістю продукції.

При попроцесному методі використовують найважливіші елементи нормативного методу – систематичне виявлення відхилень фактичних витрат від поточних норм (планової собівартості) та облік змін цих норм. У первинній документації і оперативній звітності фактичні витрати сировини, матеріалів, напівфабрикатів, енергії та ін. необхідно зіставляти з нормативними витратами. Використання елементів нормативного методу дозволяє щодня здійснювати контроль над витратами на виробництві, розкривати причини відхилень від норм, виявляти резерви зниження собівартості продукції [4].

Одним з важливих ділянок бухгалтерського обліку на швейних підприємствах є облік витрат на виробництві продукції та визначення її собівартості. Для правильної організації обліку витрат і калькулювання собівартості продукції необхідно застосовувати економічно обґрунтовану класифікацію витрат за певними ознаками.

Найважливішими з них є: склад і вид витрат, місця їх виникнення і носії; роль і призначення в технологічному процесі виготовлення продукції; спосіб включення в собівартість продукції; ставлення до обсягу виробництва та ін.

За складом витрати поділяються на одноелементні та комплексні.

Одноелементні називаються витрати, що складаються з одного елемента:

- матеріали,
- заробітна плата,
- амортизація та ін.

Ці витрати незалежно від місця їх виникнення та цільового призначення не діляться на різні компоненти.

Комплексними називаються витрати, що складаються з декількох елементів, наприклад загальновиробничі і загальногосподарські витрати, до складу яких входить заробітна плата відповідного персоналу, амортизація будівель та інші одноелементні витрати.

Облік за видами витрат класифікує і відображає ресурси, використані в процесі виробництва і реалізації продукції. За цією ознакою витрати класифікують за статтями калькуляції та економічними елементами.

Економічним елементом прийнято називати первинний однорідний вид витрат на виробництво і реалізацію продукції, який на рівні підприємства неможливо розкласти на складові частини:

- матеріальні витрати;
- витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні потреби;
- амортизація;
- інші витрати.

Проте класифікація витрат за економічними елементами не дозволяє обчислити собівартість окремих видів продукції, встановити обсяг витрат конкретних структурних підрозділів підприємства.

Наприклад, електроенергія на підприємствах може бути використана як в технологічному процесі виробництва продукції, так і для освітлення офісу підприємства, приміщення цехів і т. д. У свою чергу, в технологічному процесі електроенергія може витрачатися на виготовлення різноманітних виробів у різних кількостях: на один виріб – більше, на інше менше. Для вирішення цих завдань застосовують класифікацію витрат за статтями калькуляції [5].

Особливістю технологічного процесу швейного виробництва, як і більшості інших виробництв, є те, що значну частину витрат неможливо прямо ідентифікувати з конкретною продукцією. Для ефективного управління витратами та достовірного формування собівартості швейної продукції в ринкових умовах господарювання необхідне планування обліку, контроль та регулювання комплексних витрат виробництва, до яких відносять загальновиробничі, адміністративні та витрати на маркетинг і збут.

Проведені дослідження показали, що на швейних підприємствах загальновиробничі витрати становлять до 8%, адміністративні – до 6%, витрати на збут – до 5% від повної собівартості продукції. Значна частка цих комплексних витрат потребує ефективного контролю за виконанням їх кошторисів шляхом достовірного аналітичного обліку відповідними статтями витрат.

Організація синтетичного обліку загальновиробничих витрат відповідно до національних П(С)БО не відповідає вимогам загальної концепції обліку витрат, які формують виробничу собівартість продукції. Так, відповідно до Плану рахунків та Інструкції про його застосування, облік наявності та руху предметів праці, які призначені для обробки, переробки та використання у виробництві, тобто які складають виробничу собівартість продукції, здійснюється на рахунках класу 2 «Запаси». Проте, загальновиробничі витрати, які також складаються з предметів праці та включаються у виробничу собівартість продукції, передбачено обліковувати на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» класу 9 «Витрати діяльності».

Враховуючи те, що загальновиробничі витрати беруть безпосередню участь у формуванні собівартості готової продукції, тобто у формуванні запасів, автор вважає за доцільне обліковувати їх на рахунках класу 2 «Запаси». З цією метою для швейних підприємств можна використовувати рахунок 27, який пропонується назвати «Загальновиробничі витрати» і на якому буде вестися облік загальновиробничих та інших прямих витрат, що формують виробничу собівартість швейної продукції.

Після набуття чинності національних П(С)БО більшість підприємств відмовились від розрахунку повної собівартості продукції, що не дозволяє ефективно керувати витратами. Обґрунтовано необхідність обчислення повної собівартості продукції швейного виробництва для здійснення внутрішньогосподарського контролю, застосування демпінгових чи монополізованих цін на продукцію галузі на внутрішньому та міжнародному ринках, запропоновано алгоритм її розрахунку та форму звітної калькуляції (табл. 2).

Таблиця 2

**Звітна калькуляція виробництва костюмів чоловічих фасону № М-32
за нормативним методом**

Статті калькуляції	Затрати за нормою		Фактичні затрати		Відхилення фактичних затрат від нормативних			
	на одиницю	на всю кількість	на одиницю	на всю кількість	1	2	3	4
Матеріальні витрати	198	39600	246	49200	+9600	+9600	-	-
Заробітна плата	117	23400	145	29000	+5606	+2300	+2900	+400
Відрахування від заробітної плати на соціальні потреби	36	7200	45	9000	+1800	+736	+936	+128
Загальновиробничі витрати	54	10800	85	17000	+6200	-	-	+6200
Загальногосподарські витрати	18	3600	22	4400	+800	-	-	+800
Маркетингово-збутові витрати	27	5400	17	3400	-2000	-	-	-2000
Повна собівартість	450	90000	560	112000	-22000	+12636	+3836	+5528

Із наведеної звітної калькуляції, складеної за нормативним методом, видно, що матеріальні витрати у собівартості 200 костюмів чоловічих становлять 54,6% проти передбачених за нормою 44,0%, зміни сталися у зв'язку із заміною шерстяної тканини найдорожчу. Відповідно, зросла питома вага заробітної плати у структурі собівартості костюмів до 32,2% проти 26,0% нормативної. Враховуючи домінуючу частку матеріальних витрат у структурі собівартості костюмів чоловічих, вони взяті за базу для розподілення комплексних непрямих загальновиробничих, загальногосподарських і маркетингово-збутових витрат як економічно обґрунтованих методологічно.

Оскільки національні стандарти бухгалтерського обліку не регламентують порядок обчислення виробничої собівартості продукції при використанні нормативного методу

обліку витрат і нормативного калькулювання, розроблена методика розрахунку фактичної виробничої собівартості на основі нормативної [6].

Висновки. Становлення та подальший розвиток ринкових відносин в економіці України. застосування національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку вимагають переосмислення теоретичних і методичних підходів до управління швейними підприємствами. При цьому ефективність системи управління цілком залежить від рівня досконалості однієї з її складових – бухгалтерського обліку, де значне місце займають облік витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції.

Залежно від технології та організації виробництва на швейних підприємствах можуть застосовуватися попроцесний і позамовний методи обліку витрат на виробництво калькулювання собівартості продукції.

Одним з важливих ділянок бухгалтерського обліку на швейних підприємствах є облік витрат на виробництві продукції та визначення її собівартості. Для правильної організації обліку витрат і калькулювання собівартості продукції необхідно застосовувати економічно обґрунтовану класифікацію витрат за певними ознаками.

Облік за видами витрат класифікує і відображає ресурси, використані в процесі виробництва і реалізації продукції. За цією ознакою витрати класифікують за статтями калькуляції та економічними елементами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Левчак І.І. Зайнятість та мотивація праці в легкій промисловості регіону. // І.І. Левчак [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Nvuu/Ekon/2012_36/statti/2_13.htm
2. Швейна промисловість. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Кондраков Н.П. Бухгалтерський управлінський облік: Навчальний посібник. / Н.П. Кондраков; М.А. Іванова - М.: ИНФРА-М, 2008. с. 205-207.
4. Новиченко П. П. Облік витрат і калькулювання собівартості в промисловості: Підручник П.П. Новиченко, І.М. Рендухов – М.: «Фінанси та статистика» 2011. – с. 245—291.
5. Грінчук М.С. Облік і контроль витрат виробництва і реалізації продукції швейної промисловості: дис. на здобуття наук. ступеня канд. економічних наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит». М.С. Грінчук. – Київ. 2004 – 194 с

АННОТАЦІЯ

ЛЕГКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ, МЕТОДИКИ УЧЕТА ЗАТРАТ

В статті проаналізована легка промисловість і її облік; вплив легкої промисловості на занятість населення. На прикладі швейної промисловості розглянуті теоретичні основи бухгалтерського і управлінського обліку. Визначено облік витрат на виробництві продукції і визначення собівартості; актуальні питання удосконалення обліку і контролю витрат виробництва, реалізації продукції швейної промисловості.

Зміна економічної системи, яка привела до нових умов господарювання, потребує переосмислення теоретичних і методичних підходів до управління підприємством, зокрема: бухгалтерському обліку і, зокрема, обліку витрат. Необхідність адаптації обліку витрат виробництва в сучасних умовах господарської діяльності обумовила потребу в уточненні економічної сутності основних категорій.

З введенням Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, Плану рахунків коренні зміни відбулися в підходах до визнання витрат, розрахунку собівартості, які необхідно врахувати при побудові методики обліку в легкій промисловості, оскільки діюча методика бухгалтерського обліку витрат і калькулювання собівартості продукції не в повній мірі відповідає вимогам ринкової економіки. Недостатньо уваги в ній приділяється питанням автоматизації внутрішньгосподарського обліку, вибору оптимальних баз розподілу косвенних витрат, визначення і застосування методів обліку витрат і тому подібне. Розв'язання вказаної задачі дозволить перейти на новий рівень побудови бухгалтерського обліку і підвищить його аналітичність і ефективність в управлінні діяльністю швейних підприємств.

Важливість і недостатнє вивчення вищезгаданих питань, необхідність їх глибокого теоретичного дослідження і практичного обґрунтування для підприємств легкої промисловості України, визначили вибір теми даної роботи.

Ключові слова: легка промисловість, підприємство, облік, методи обліку, витрати, занятість

SUMMARY

LIGHT INDUSTRY. METHODOLOGY OF COST ACCOUNTING

The light industry and its accounting has been analyzed in the article, the impact of light industry on employment, on the example of the garment industry the theoretical basis of accountancy in light industry, the production costs accounting and determination of its cost, the issues of costs accounting improvement and control of production costs as well as realization of wearing-apparel industry production have been highlighted.

The economic system change that led to new economic conditions, requires rethinking theoretical and methodological approaches to management, including accounting and, above all, cost accounting. The necessity of production cost accounting adaptation to modern business environment caused the need to clarify the economic essence of the main categories.

The introduction of Regulations (standards) of accounting, Plan of Accounts have radically changed the approaches to the recognition of costs, that should be taken into account while constructing the accounting methodology in light industry, since the current accounting methodology of costs and calculation of production costs do not fully meet the requirements of the market economy.

There is not enough attention paid to the issues of internal accounting automatization, to the selection of optimal allocation of indirect costs bases, definition and application of cost accounting methods, etc. The solution of the abovementioned will enable to move to the next level of accounting construction, to increase its analyticity and efficiency in the management of wearing-apparel industry enterprises.

The importance of the abovementioned issues as well as their insufficient stud, the necessity of their deep theoretical study and practical substantiation for Ukrainian light industry have determined the topic of the work.

Keywords: light industry, enterprise, accounting, accounting methods, costs, employment.

УДК 657.37:311.42:631.11

ПОНЯТТЯ ТА ФОРМИ СТАТИСТИЧНОЇ ЗВІТНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

ГОЛОВАЧКО В. М., ПЕРЕВУЗНИК Т. М.

Мукачівський державний університет

Агропромисловий комплекс як основна складова національної економіки відіграє провідну роль у соціально-економічному розвитку України. Наявність ефективної системи інформаційного забезпечення органів управління про фінансово-майновий стан, умови і результати діяльності сільськогосподарських підприємств як первинної ланки аграрного виробництва має велике значення для супроводження процесу реалізації загальнодержавної та регіональної аграрної політики, підтримання продовольчої безпеки, ефективного виконання функцій управління у сфері сільського господарства. Показники, які характеризують господарські процеси та їх зміни в сільськогосподарських підприємствах, відображаються у звітності суб'єктів господарювання. На сьогодні вона є основним джерелом відомостей про найважливіші явища і процеси, що відбуваються в агропромисловому комплексі країни, його стан і розвиток.

Наявність у сільському господарстві України різних організаційно-правових форм виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції зумовлює потребу у застосуванні різних організаційних форм статистичного спостереження.

У сільськогосподарських підприємствах з чисельністю працюючих понад 50 осіб основним джерелом статистичної інформації є статистична звітність і бухгалтерські річні звіти цих господарств, які складаються на підставі первісних даних бухгалтерського обліку у вигляді документів (звітів) спеціально затвердженої форми. Інформація про діяльність державних, колективних, міжгосподарських, приватних та інших великих сільськогосподарських підприємств збирається зараз на основі суцільної статистичної звітності з різною періодичністю; невеликі підприємства звітуються один раз на рік, а протягом року по них проводяться розрахунки на базі періодичних вибіркового обстежень і переписів. У статті розкривається сутність і значення статистичної звітності сільськогосподарського підприємства, визначення місця і ролі звітності в системі управління сільськогосподарським підприємством. Розглянуто структуру і зміст основних форм статистичної звітності: річних, місячних, кварталних. Наведені приклади використання різних форм звітності та проаналізовані типові помилки при складанні деяких форм статистичної звітності.

Ключові слова: статистична звітність, сільськогосподарське підприємство, форми статистичної звітності, помилки у статистичних звітах, Держкомстат.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>